

Pracují mezi námi
Vladimír Ježek
Rozhovor s vedoucím
stavebního odboru

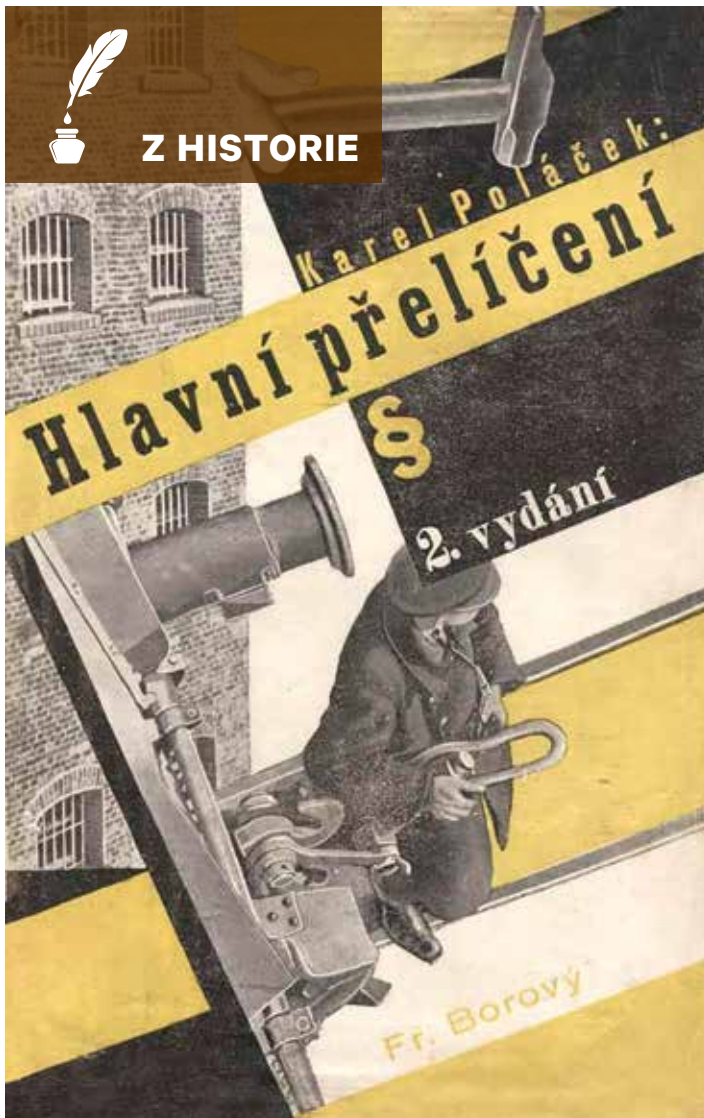
**10. Týden čtení dětem
v ČR slavíme i u nás**
Praha 15 se zapojila
vydáním vlastního
knižního titulu

DNY PRAHY 15 OHLÉDNUTÍ

**ZÍSKALI
JSME
ZLATÝ ERB**

ČTĚTE NA STR. 5

Z HISTORIE

HŘÍŠNÍ LIDÉ HOSTIVAŘSKÉ HISTORIE I.

Prošli jsme během necelých tří let hostivařskou i hornoměcholupskou historií a většinou se věnovali událostem pozitivního rázu, vývoji, stavění, rozkvětu, společenskému dění... K městskému životu však patří i ta odvrácená strana, zločiny z vášně, chťiče, pro peníze, zhárství i tragické nehody. Otevřeme nyní černou kroniku Hostivaře, o níž se dokonce oťrel i legendární policejní rada Vacátko, skutečným jménem Vaňásek.

Bylo parné odpoledne 16. července 1928. V polích mezi Hostivaří, Malešicemi a Strašnicemi, zhruba v místech dnešní silnice Radiová, vedly tehdy jen polní cesty mezi pšeničnými, žitnými a řepnými poli. Hostivařská dělnice Anežka Vlková šla se svou přítelkyní cestou, když si všimla, že asi sedm set metrů od nich na mezi v poli stojí dvě postavy, Anežku zaujala svítivě bílá blůza ženy, vedle níž stál nějaký muž. Dvojice sešla z meze, znovu na ni vyšla a pak opět, ale to už se o ně Anežka nestarala a s přítelkyní, slečnou Seitlerovou, probíraly své věci.

O dva dny později procházela Anežka ve stejném horku stejnou polní cestou, tentokrát šly s Tonkou Čadovou sekat trávu k železniční trati. Během řeči si všimly, že nedaleko cesty na kraji pole někdo leží. Takřka současně také ucítily nepříjemný hnilobný zápach.

Nedaleko sekal žito majitel pole rolník Hrdina, o kus dál shodou náhod procházel pan Chlebeček rovněž z Hostivaře. Ženy začaly křičet a oba

Příběh se dočkal i románové podoby z pera Karla Poláčka

muže přivolaly. Hrdina dostal svému příjmení a byl tím odvážnějším, který k nehybnému tělu pod mezi sešel. Ležela tu žena v dospělém věku a zjevně nebyla mezi živými, jak prozrazovala začernalá kůže i počáteční stav rozkladu těla. A nad vši pochybnost bylo jasné, že její odchod z tohoto světa byl krutý, přes ústa měla kolem hlavy uvázaný roubík utržený z vlastních šatů, svázané ruce a kolem krku provaz.

Záhadná mrtvá má jméno

Nejbližší četnická stanice byla v Hostivaři a pan Chlebeček tam bez okolků vyrazil, stanice stávala v Husově (dnešní Hostivařské) ulici č. 93 (na úrovni dnešního panelového domu čp. 126). Dvačtyřicetiletý náčelník hostivařské stanice, vrchní strážmistr Habenicht, ihned vyrazil na místo činu a také zavolal do Prahy, odkud poslali vyšetřujícího soudce a dva soudní lékaře. Strážmistr Habenicht zatím pečlivě zakreslil místo činu, zatímco z Prahy přijela skupina vyšetřovatelů.

Služebná Marie Maršíková si chtěla dopřát klidná léta zralého věku a vdát se do Hostivaře

Záhadná mrtvá neměla u sebe žádné doklady, vedle těla ležely pouze dva balíčky s čistým oblečením, kapesníčky měly na sobě monogram M. O kousek dál našli vyšetřovatelé v poli roztrhaný dopis, který se zdál k případu patřit a snad i iniciálu objasnit.

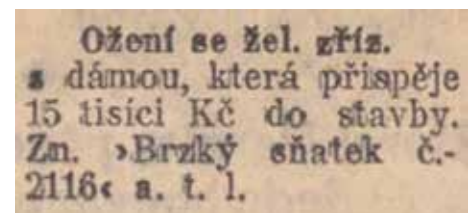
„Máno, přijedte ve 3 hod. na Wilsonovo nádraží proti soše Wilsona. Na těch lavičkách budu sedět od 3. hod. do půl 4. hod odpoledne.“ Pod vzkazem byl podepsán „Frant. S“. Důležitější se v první chvíli zdála ovšem obálka s adresátem: „Pani Cejdova – dodat Slečně Marii Maršíkové – prosím ihned dodat.“ Kdyby vrah dopis nepohodil a odnesl, možná se vše další vyvíjelo jinak a pro četníky jistě složitěji...

A tak zatímco pitva potvrdila příčinu smrti zadušením, pražští policisté vyhledali paní Antonii Cejdovou z Vinohrad, a ta jim skutečně potvrdila totožnost zavražděné, což zároveň odpovídalo služební knížce, kterou vyšetřovatelé též našli odhozenou v hostivařském poli. Pátrání po vrahovi vypuklo.

Osudný inzerát

Marie Maršíková byla sedmačtyřicetiletá služebná ze Rtyně u Trutnova, která sloužila v Josefově, Opavě, Brně i Praze a odevšad měla ta nejlepší doporučení. Žena katolické víry a dobrého vychování, pilná, mravná

a dobře vypadající. Její poslední zaměstnavatelka, paní Fabianová, žila v Revoluční ulici, kde však Marie nebyla spokojena. Během dlouholeté služby si našetřila necelých 17 tisíc korun, což znamenalo poměrně vysoký obnos (zhruba čtvrtina ceny domku v tehdejší Hostivaři), a tak

Osudný inzerát z Národní politiky, který vše spustil

se rozhodla provdat se, spojit jmění s nějakým mužem a zařít se pro sebe. Začala pročítat noviny, díky čemuž našla nenápadný, ale pro ni zcela osudný inzerát v Národní politice z 3. června. V něm jistý železniční zaměstnanec nabízel sňatek výměnou za finanční vklad do rozestavěného domku u Hostivaře. Zadavatel inzerátu František Schüller uvedl bydliště Hrušov 73, Senohraby.

Marie kontaktovala redakci, následně se s tímto Františkem opakovaně setkala a splňoval vše, co si představovala – svobodný muž, ve svých třiceti čtyřech letech ideální partie, slušně vypadal, v železničářské uniformě působil seriózním dojmem. A konečně to hlavní – vlastnil rozestavěný dům u Hostivaře. Netrvalo dlouho a Marie sama nabídla, že do stavby své peníze vloží a že budou svoji. Napsala do spořitelny v Josefově, kde své úspory uložila, že sem železniční zřízenec Schüller přijede veškerou její hotovost vyzvednout a aby mu ji vydali (jak se také 12. července stalo). Zároveň též napsala své sestřenci do Rtně, aby jí poslala potřebné doklady k uzavření sňatku, neboť „hošíček“, jak jej titulovala, na svatbu tuze pospíchá.

Vše mělo jediný háček. Ani jediná informace, kterou jí František Schüller řekl, nebyla pravdivá. Nevlastnil žádný rozestavěný dům, ženit se nechtěl, ostatně nebyl ani svobodný, a předně se vůbec nejmenoval Schüller...

Vrahem je železničář

To už o vraždě informovaly všechny deníky, a nejen ty pražské, „okurková sezona“ napomohla, že se případ dočkal obrovské publicity a takřka denně redaktoři přinášeli nové informace, byť mnohdy zcela zkreslující i nepravdivé (např. že oběť byla znásilněna).

Policisté brzy našli osudný inzerát, protože Marie se se svatbou pochlubila přítelkyni Cejdové, již našli podle nalezeného vzkazu a u které Maršíková poslední dny přebývala. Na rozdíl od Marie brzy falešné jméno prohlédli, předně proto, že žádný muž toho jména v okolí Senohrab nežil a ani u železnic nemohli nikoho podobného zjistit. Od zaměstnance spořitelny v Josefově získali alespoň částečný Schüllerův popis, který byl také hned zveřejněn v denním tisku: prostřední postavy, podlouhlý obličej, mírně vpadlé tváře, rovný, špičatý nos, šedomodré oči, oholen... Pracuje u dráhy, pravděpodobně nosí uniformu a měl volno či dovolenou v příslušných datech vraždy.

Do hledáčku policie se vzápětí dostal pan František Heřman, hostivařský domkář a zaměstnáním železničář, který jezdil za prací na Wilsonovo (Hlavní) nádraží. Policie na něj dostala telefonické udání, odpovídal popisu a neměl zcela jasné alibi, protože byl v době vraždy mimo domov a jeho vlastní manželka, s níž neměl dobrý vztah, jej příliš nepodpořila. Novináři po informaci skočili a listy brzy hlásily

velkými titulky: „Vrah Marie Maršíkové zatčen?“, „Pachatel vraždy v Hostivaři dopaden?“, „Svízelné vyšetřování vraždy v Hostivaři – Nová stopa“ apod. Pan Heřman byl však brzy shledán skutečně nevinným a nakonec propuštěn.

Hlavní pražský vyšetřovatel, štábní kapitán Josef Povondra, se vydal jiným směrem, dal si jedno k druhému a usoudil, že vrahem bude pravděpodobně nějaký sňatkový podvodník. Začal porovnávat rukopis Schüllera s dopisy známých mužů, kteří už se v tomto směru provinili, a ejhle, „známá firma“ – sňatkový podvodník Jan Špička z Trhového Štěpánova měl rukopis zcela totožný. A čím že se donedávna živil? Byl zaměstnancem u dráhy...

Tisícovka zatykačů se rozletěla po celé zemi, Špičkovo jméno brzy uniklo do novin a s ním nakonec i jeho snímek. Začala rychlá akce, Špička měl několik „milých“, ale četníci jej nemohli na žádné známé adrese zastihnout. Hon na vraha začal!

Zatčení Františka Žáčka

Mediální atraktivnost případu nesla ovoce, lidé se snažili pomáhat v dopadení vraha, byť pochopitelně leckdy byla jejich snaha zcela lichá. Na adresu četnické stanice v Hostivaři kupříkladu přišel dopis, který četníky ujistil, že vrah je již za hranicemi země, aby se nenamáhal s pátráním. Zda šlo o klukovinu, či naivní snahu vraha, zůstávalo nejisté, ale dopis Povondru pochopitelně od práce nemohl odradit. Na stanici v Benešově se přihlásil jistý Josef Kovář, který nahlásil, že jeho kolega z Vršovců Josef Žáček se na koupališti v Braníku chlubil, jak vymámil velký obnos peněz z nějaké vdavekchtivé ženy, a ukazoval i její vkladní knížku. Další dopis vyšetřovatele přesvědčoval, že pachatelem vraždy z Hostivaře není nikdo jiný než František Kiss, který má bezesporu na svědomí i nedávné vraždy ze Stromovky a z Vysočan. Na hostivařskou stanici došla i další udání na malešického železničáře Františka Žáčka, který prý nápadně utráčí, což je u něho nezvyklé.

František Žáček, železničář z Malešic, začal po vraždě nápadně utrácet...

V mezičase byla vypátrána adresa jedné ze Špičkových milých nedaleko Tábora, kam se četníci ihned vypravili. Špičku opět nezastihli,

ale našli zde jeho železničářskou uniformu a také adresu Marie Maršíkové. Smyčka se utahovala...

Štábní kapitán Povondra se musel pochopitelně zabývat i dalšími udáními, kterých chodilo stále víc. Ač pátral po Špičkově, prověřoval ostatní. Zjistil, že Kiss je ve vazbě, takže jeho vina nepřipadala v úvahu. Josef Žáček z vršovického nádraží a František Žáček z Malešic se ukázali být jednou osobou. A tu Povondra zbystřil, jeho policejní čich mu začal napovídat, že mu třeba něco nesejde. František Žáček... Žáček... Žák se přece německy řekne Schüller. A jejich podezřelý se vydával za Františka Schüllera.

Hostivařský strážmistr Habenicht s kolegou Ladislavem Feldmannem proto vyrazili do Malešic Žáčka prověřit. Zde zjistili, že bydlí v domě s číslem popisným 73, stejným, jež uvedl Schüller jako číslo svého bydliště v Hrušově. Sám Žáček se choval velmi nervózně a zdál se podezřelým, takže jej policisté 24. července raději zatkli. Byl předveden na stanici, kde ho četníci nechali napsat lístek rukou, aby měli rukopis k porovnání. Písmo se nápadně shodovalo. Žáček pochopitelně vinu razantně popřel a tvrdil, že byl poslední dny nemocen, takže nemůže být vrahem, kterého hledají. Strážníci vykonali domovní prohlídku a našli v jeho pokoji na různých místech poschováváno asi 30 000 korun, což bylo na muže jeho poměrů krajně podezřelé. Jeho žena Bedřiška pouze vypověděla, že 10 000 dostali od tchána jako podíl za prodej domu, o dalších ale nic neví. Celkově neprojevovala o své muce velkou starost, spíše naopak, šťastna s ním nebyla, ač měli dvě malé děti. Celá věc začínala být stále zamotanější.

Během dlouhého výslechu nakonec František Žáček povolil. Ano, je spolupachatel, skutečně Špičkově asistoval, ale to on celý plán vymyslel, donutil Žáčka podat inzerát, vyzvednout peníze v josefovské spořitelně, za což dostal 5000 korun, a byl to také Špička, kdo vraždil. Žáček sice šel do Hostivaře také, ale když kousek od místa, kde měli vše provést, viděl procházet ženu, dostal v poslední chvíli strach a utekl.

Co však malešický železničář během své výpovědi nevěděl, byla skutečnost, že se Jan Špička v mezičase sám přihlásil na policejní stanici, aby své jméno očistil. Ukázalo se, že jeho a Žáčkův rukopis jsou skutečně neobyčejně podobné (později se tento konkrétní omyl dostane do učebnic kriminalistů). Dokonce i jasný důkaz – adresa Marie Maršíkové nalezena ve Špičkově bytě – se po podrobnějším prozkoumání ukázal jako zcela zavádějící, horlivý četník zajišťující důkazy se fatálně přehlédli, jednalo se totiž o adresu nějaké Boženy Marčíkové.

Rada Vaňásek volgo Vacátko

Žáček byl převezzen na pražské policejní ředitelství, kde se se své smůle setkal

s vyšetřovatelem, kterého nechtěl potkat žádný recidivista – s policejním radou Josefem Vaňáskem. Ano, tím, jehož dnes lidé znají pod jeho pozdějším „filmovým pseudonymem“ rada Vacátko s tváří Jaroslava Marvana.

Vaňásek Žáčka konfrontoval se Špičkou a železničář připustil, že jej nezná, že si celou jeho spoluúčasť vymyslel, aby tíha obvinění neležela na něm (Špička později zažaluje osmáct pražských listů za to, že o něm rovnou psaly jako o vrahovi). Ale kdo tedy vraždil?! Vaňásek udeřil tvrdými argumenty a během chvíle měl Žáčka zpracovaného – ten přiznal vše a popsal celý zručný zločin, který provedl jen on sám.

Vrahem byl nejprve shledán elegantní snátkový podvodník Jan Špička

Vše začalo v Žáčkově rodině. Se ženou nebyli šťastní a nebyli si také věrní, František jí dokonce přistihl při nevěře se svým bratrancem (kterého se dokonce během soudního přelíčení pokusí do vraždy také zaplést). Navíc si nerozuměli s tchánem, jenž svůj dům, kde bydleli, prodal a museli se tedy chtít nechtě stěhovat. Žáček se rozhodl natruc tchánovi postavit nový dům naproti jeho. A právě proto vymyslel podvod s penězi a falešný snátkový inzerát, na který mimo jiné odpověděla nešťastná Marie Maršíková. Žáček si ji vybral kvůli vyššímu věku, věděl, že bude snazší ji přemluvit k fingovanému snátku.

Namluvil jí spoustu lží, do kterých se však zároveň stále více zamotával, byť mu Marie zjevně pořád vše věřila, jinak by mu životní úspory nesvěřila. Chtěla sice dům vidět, ale Žáček se vždy dokázal na něco vymluvit a ona vše přijímala až s naivní důvěřivostí, skutečně jej nechala vyzvednout všechny své peníze. Tehdy ještě vrah na svůj strašný čin jistě nemyslel, jak bude i u soudu tvrdit, protože se v hostinci přátelům chlubil, jak snadno k těmto penězům přišel.

Jenomže dál jako by svůj plán již nedomyslel. Jeho nová „snoubenka“ se chtěla

do rozestavěného domu nejlépe nastěhovat, přesvědčil ji, že to není možné, ale slíbil, že ji dočasně ubytuje u svého přítele v Hostivaři, než domek dostaví. Souhlasila. Žáček vlastně nepromyslel už vůbec nic, jeho původní plán byl velmi chabý, myslel, že ženě zkrátka zmizí, až získá její peníze, jenomže během schůzek neuváženě prozradil, že pracuje na vršovickém nádraží, a věděl, že jej tam Maršíková zkrátka najde. A tak se nechal vést okolnostmi, tlačil před sebou stále větší lži, aniž by věděl, jak je vyřeší.

Vražda

V osudný den Marii vylákal kolem jedenácté hodiny na hostivařské nádraží, odkud se pěšky vydali Štěrboholskou ulicí do polí ke smyšlenému kamarádovi, u něhož bude žena moci přebývat. Marie s sebou nesla část svého majetku, který tvořilo jen oblečení ve dvou krabících převázaných provazem, zbylé dvě krabice nechala na Žáčkův návrh v nádražní úschovně. František galantně navrhl, že větší krabici ponese sám. Hrál o čas jako dítě, které odkládá nevyhnutelné, a proto si občas sedl na mez, říkal, že jeho přítel ještě není doma, a všelijak se vytáčel. Později bude tvrdit, že ještě v této chvíli stále nevěděl, co učiní, ale proti tomu hovořil fakt, že z kapesníku, který posléze použil jako jeden ze smrticích nástrojů, předem odstranil roh se svým monogramem. Musel tedy již o svém vražedném plánu dopředu přemýšlet.

Bylo horko a Marie si svlékla kabátek, který pečlivě složila a nechala ležet na zemi, kde jej později četníci najdou. Povídali si, občas se i líbali, František se dokonce s Marií zkušel pomilovat, ale žena jej odmítla s odůvodněním, že má své dny a musí počkat na později. Stále však trvala na tom, že budou pokračovat v chůzi. Nastal zlomový okamžik, kdy se František Žáček musel rozhodnout, zda s pravdou ven, anebo...

Následující řádky jsou jen pro silnější čtenářské povahy a zachycují vrahův popis dalších událostí.

„Zvrátil jsem se na ni a ona se zvrátila zády na mez, takže její hlava přišla do prohlubně mezi mez a pole a krk přišel na kraj meze. Stále jsem jí líbal. Ona řikala: ‚No tak už toho nechte, už toho nechte a pojďte.‘ V tom znenadání uvolnil jsem si zpod jejího krku svoji levou ruku a touto levou rukou chytil jsem ji za hrdlo, pevně ji stisknuv hrtan, přičemž jsem jí tiskl krk na mez. Ona počala chroptěti a tu já pravou rukou rychle vytáhl z kapsy u kalhot kapesník a vrazil jsem jí ho hluboko do otevřených úst. Když pak chroptěla dále, pootočil jsem se a pravou rukou utrl jsem z její spodní sukně kus látky a ještě tento jsem nacpal jí do úst. Její pravou ruku měl jsem přimáčknutu svým bokem k zemi a na její levé ruce jsem kolenem klečel. Kopala, avšak nic mi tím nemohla způsobit, neboť jsem na ní ležel v hořejší polovině jejího těla. Když počala v obličeji černat, tak jsem ji pustil

a ona se svalila z meze dolů. Když jsem viděl, že rukama chápe po látkách v ústech, skočil jsem, utrl jsem ji ještě kus sukně a tímto jsem jí zavázal pevně ústa. Když ještě házela rukama, sňal jsem z krabice kus provázku a tímto svázal jsem jí ruce křížem v zápěstí. Pak jsem sejmul další kus provázku a tímto jsem jí zavázal hrdlo. Poté jsem, když nejvilva známek života, do ní dvakrát strčil a odvalil ji dále do pšenice, asi jeden a půl metru od meze. Nato jsem si oblékl kabát a z její kabelky vyňal 108 Kč a ostatní obsah vyjmul, papíry, zrcátko, a nevím co ještě, jsem vyházel z kabelky do pšenice. Kabelku jsem rovněž odhodil. Chtěl jsem jít domů, ježto však bych byl potkal nějakou paní, odbočil jsem na polní mez a šel jsem ke Strašnicům, přes Strašnice šel jsem domů.“

Trest smrti

František Žáček byl obviněn z podvodu, krádeže i vraždy a porota jej ve všech třech případech shledala vinným. U soudu mimo jiné vypovídal i policejní rada Vaňásek. 4. prosince 1928 byl obžalovaný odsouzen k trestu smrti oběšením.

Jeho jediným štěstím byl mimořádně schopný advokát Vintřík Radimský, který mu byl přidělen ex offa a který mu dokázal přes jasné rozhodnutí poroty (v otázce úkladné vraždy bylo 10 členů pro vinen, 2 pro nevinen) trest zmírnit – Žáček byl nakonec omilostněn prezidentem republiky T. G. Masarykem a trest mu byl snižen na „doživotní žalář zostřený čtvrtletním postem a každého 16. července po dobu trestu samovazbou v temnici o tvrdém loži“.

A tak skončil proces záhadné vraždy v hostivařských polích. František Žáček byl nejprve uvězněn na Pankráci, posléze převezen do plzeňských Borů (později do Valtic u Jičína). Ve věznicích se věnoval své původní profesi – krejčovství. Po zhruba šestnácti letech trestu požádal o podmíněčné propuštění, nejprve mu byla žádost zamítnuta. Později se za otce přimlouvala nyní již jeho dospělá dcera Marie, která slíbila se o něj postarat. S přihlédnutím k dobrému chování a též k bezúhonnému životu před jeho hostivařským zločinem byl Žáček s podlomeným zdravím podmíněně propuštěn po dvacetiletém žaláři.

Spisovatel Karel Poláček celý případ sledoval přímo v soudní síni jako redaktor Českého slova, sepsal jej do románové podoby a publikoval pod názvem Hlavní přelíčení v roce 1932. Skutečná jména pozměnil a Žáčka poněkud necitlivě přejmenoval jménem jeho oběti na Josefa Maršíka. Kniha byla v roce 1971 také zfilmována režisérem Ivem Novákem s Josefem Somrem a Jaroslavou Tichou v hlavních rolích a v roce 1984 zdramatizovaná pro rozhlas s Františkem Husákem a Ivou Janžurovou. Nejnověji celý případ podrobně zrekonstruoval Miloslav Martínek v knize prvorepublikových mordů Jak si smrt došla po kata (2015).